

§ 76 Församlingstillhörighet

SUSANN TORGERSON:

Ordförande, kyrkomötesvänner! Nu står jag här igen. Det här är en fråga som har varit uppe ett antal gånger tidigare och det beror inte på att vi är särskilt tjatiga personer utan att det är en angelägen fråga som berör många människor. Jag ber att få yrka bifall till reservationen i Organisationsutskottets betänkande 2010:5, vilket innebär bifall till motion 2010:53.

Det är en angelägen fråga, därför att folk flyttar. De flyttar över församlingsgränser, något som de kanske inte vet om förrän de har flyttat, och simsalabim så bor de i annan församling, eller de flyttar längre bort. I genomsnitt flyttar var tionde svensk varje år. På tio år har i princip alla flyttat, utom att det inte är så utan vissa har flyttat några flera gånger än andra, och vissa har också bott kvar. En del av dessa människor är engagerade i en församling som förtroendevalda och som gudstjänstfirare. En liten del av den gruppen skulle nog vilja vara kvar i sin tidigare församling, där de känner engagemang, deltar i gudstjänster och känner sig hemma – men de förnekas den möjligheten.

Det här förslaget innebär ett litet, litet steg på vägen. Vi begär att Kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning för att föreslå kriterier för att få tillhöra en annan församling än den där man är folkbokförd. Jag tror inte att det är så farligt. Vissa tror att det är farligt. Under åren har jag lärt mig att det är framför allt två rädslor man har. Den ena är att tidigare avgiftspengar ska försvinna någon annanstans från de församlingar där ingen människa vill vara medlem, jag tror att det är så man ser det. Den andra rädslan är att det ska bildas en församling som annekteras av en grupp som har en viss kyrklig syn eller att de samlas på ett ställe. Jag tror att båda de här rädslorna är väldigt, väldigt överdrivna.

En gång i tiden satt jag i en utredning som utredde frågan om församlingstillhörighet. Jonas Bromander gjorde en utredning i utredningen, som undersökte hur många som skulle kunna tänka sig att tillhöra en annan församling och det var väldigt få. Det var sju procent som skulle kunna tänka sig det om de flyttade. Med andra ord är det väl några procent av dem som flyttar som skulle kunna tänka sig det och som gör det. Vi behöver inte vara så rädda utan i stället ta tillvara de människor som har ett engagemang, som vill gå i sin kyrka, vara aktiva, sitta i kyrkoråd och ta ett ansvar. Det finns ju inte för många sådana människor, utan de är för få.

Av det skälet yrkar jag bifall till motion 2010:53.

KARL-GUNNAR SVENSSON:

Ordförande, biskopar, kyrkomötesledamöter! Jag kommer att yrka bifall till reservationen.

I utskottets betänkande hänvisas till att frågan om friare församlingstillhörighet redan finns med i Strukturutredningen. Det hänvisas också till svar från betänkanden i tidigare kyrkomöten i samma fråga, men jag menar att det förslag jag för fram i motion 2010:38 om fri församlingstillhörighet med bibehållet mandatstöd inte berör de frågor som har varit med tidigare. Jag uppfattar det som en ny sakfråga, och därför tycker jag att idén skulle kunna bifallas.

Jag ser att Organisationsutskottet konstaterar att den här idén nu kan ligga i Strukturutredningen och det står så här: "... att frågan om rörlig församlingstillhörighet ligger inom ramen för de frågor som Strukturutredningen har att behandla." Det låter väl jättebra. Problemet är bara det att Strukturutredningen, som gör ett väldigt viktigt arbete, läggs på fråga efter fråga att behandla. Vi lägger så mycket i Strukturutredningen. Den här frågan tycker jag är så pass angelägen

och viktig att det i så fall är bättre att man hanterar den i en särskild utredning, som den andra motionen handlar om, och det är där som vi har gått med på den här reservationen. Och då menar jag att det som vi för fram med bibehållet mandatstöd om fri församlingstillhörighet skulle gå igenom, det kan då också ligga med i den utredningen och så får Strukturutredningen göra det som den ska göra, nämligen att fatta beslut om de strukturer vi ska ha i Svenska kyrkan. Den här saken kan man hantera i en särskild utredning i Kyrkostyrelsen som reservationen hänvisar till.

Därför bifall till reservationen.

IRENE OSKARSSON:

Fru ordförande, kyrkomötesledamöter, biskopar och åhörare! Först, vilken fantastisk upplevelse att få stå här och att sitta här jämfört med den kammare jag i vanliga fall är i, med så många åhörare som faktiskt är kvar, så många ledamöter som är här inne i salen. Det tycker jag kan lända till eftertanke i andra sammanhang.

Jag yrkar bifall till reservationen och därmed motion 2010:53. Det var spännande diskussioner på utskottet. Det jag la märke till var att vi, mer än vad som är gott och riktigt, präglas av rädsla. Jag tror att ett bifall till den här motionen inte skulle innebära en ström av människor mellan olika församlingar. Det kanske skulle innebära som i mitt fall, att jag hade velat flytta till det hus som vi så gärna hade velat ha, men beroende på att när det var aktuellt var vårt lilla samhälle splittrat i fem församlingar, så jag ville inte mista möjligheten att påverka och ta ansvar och inte bara tycka saker. Det är jag rätt bra på i andra sammanhang. Jag ville ta ansvar för det också och därför kunde vi inte i det läget flytta, för det vägde tyngre för mig och för familjen då. Däremot tror jag att det finns människor som skulle vilja ha kvar sitt engagemang eller, som exemplen ger, har ett sommarboende som mer och mer blir det permanenta där man vistas. Jag skulle kanske kunna se att Ydre församlingar får fler medlemmar till exempel, därför att många av de som har kvar sitt föräldrahem väljer att bo kvar längre och längre på somrarna, i en liten församling i Linköpings stift.

Jag tror alltså att detta också är ett sätt att få unga människor att ha kvar sitt engagemang. Det kanske är det allra viktigaste och det som oroar mig mest, att de ungdomar som jag har sett och följt den ena generationen efter den andra försvinner ut, börjar studier på annan ort och tappar kontakten med församling, tappar kontakten med ett aktivt gudstjänstliv och har svårt att komma tillbaka till det sedan. Att få behålla sin församlingstillhörighet i hemförsamlingen, att därmed också lägga en tyngd på att de som arbetar med unga familjer har regelbunden kontakt med dessa människor, tror jag gör att man så småningom väljer att flytta in i den församling där man de facto bor. Alltså det här skulle vara att värna om våra medlemmar.

Bifall till motion 2010:53.

MARTA AXNER:

Ordförande, biskopar, ledamöter, åhörare, kyrkomötesvänner! Som företrädare för utskottet vill jag börja med att yrka bifall till utskottets förslag, vilket innebär avslag på motionerna 2010:38 och 2010:53.

Som redan framkommit i den här diskussionen är ni som är nya i Kyrkomötet välkomna in i en följetong. Det här ärendet har i olika former dykt upp vid olika tider. Det grundar sig i en skillnad som finns inom vår kyrka om synen på medlemskap i församling. Det här är en teologisk, organisatorisk, ekonomisk och demokratisk fråga som har väldigt många olika bottnar. Det ska sägas att de

förslag som läggs nu har inte, som nämnts, varit identiska genom tidigare år. Huvudfrågan har kommit tillbaka men de exakta förslagen har varierat över tid. Majoriteten i utskottet, och som tidigare majoriteten i Kyrkomötet, har varit emot ett öppnande av möjligheten att fritt välja församlingstillhörighet inte bara av praktiska skäl utan också i princip.

Det finns många skäl för att behålla territorialprincipen och kopplingen mellan boendet, platsen och medlemskapet. Det står ju dels i lagen om Svenska kyrkan men det finns också en koppling till det rikstäckande ansvaret. Jag ska inte gå igenom alla argumenten, de finns i bakgrundsteckningen i betänkandet och i tidigare utredningar. Det här är en väl bearbetad fråga. När man lyssnar på motionärerna, som argumenterar väl för sin sak, återkommer frågan om vi som inte vill ha de här förändringarna drivs av rädsla. Man får en bild av att det här är som en oundviklig samhällsutveckling som rör sig i en viss form, och vi rädda bakåtsträvare håller emot så gott det går. Litet hårddraget kanske, men det är ändå så som bilden målas upp. Jag vill hävda att så inte är fallet. Det är en fråga om principer. Det är den principiella frågan om territorialprincipen som är viktig, om hur ansvaret för den rikstäckande verksamheten ska se ut, vad det är som konstituerar församlingen. Att det skulle vara grundat i rädsla är en märklig argumentation. Visst är jag rädd för konsekvenser, men det är inte det som är huvudfrågan utan det är värnandet om den rikstäckande verksamheten som är viktig. Värnandet om att församlingen ska finnas till för de människor som finns där, oavsett skäl för att de finns på den platsen, att det ska finnas en bra öppen verksamhet som är både ekonomiskt hållbar, organisatoriskt fungerande, tillgänglig för människor.

Det talas också om att det bara skulle röra några få personer. Det kan så vara, men det kan också vara det motsatta. Vi kan inte fatta beslut även om det finns en god studie utifrån om hur många som skulle vilja välja det här just nu. Om vi fattar beslut om en annan inriktning om hur vi ska organisera församlingarna, så gäller det ju oavsett om det blir många eller få som väljer det. Det finns mycket mer att säga och jag tror att en del av de här argumenten kommer fram inte minst när biskop Erik snart ska tala, som i utskottet anförde många av de teologiska aspekterna.

Jag ska bara säga något om motion 2010:38 och kopplingen till Strukturutredningen. I utskottet uppfattade vi inte bara att det är en fråga som ska in i Strukturutredningen för att redas ut där, utan hela utskottet uppfattade nog också att det finns ganska stora problem med att koppla loss avgiften och medlemskapet och att det knappast är en lösning på de här frågorna. Det är knappast något som vi tror att Strukturutredningen heller kommer att föreslå.

Bifall till utskottets förslag.

BISKOP ERIK AURELIUS:

Fru ordförande, vänner i Kyrkomötet, mina damer och herrar! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och jag instämmer i hänvisningen till Strukturutredningen som ändå måste ta upp denna fråga.

Jag vill fästa uppmärksamheten vid Läronämndens yttrande och har fyra saker på hjärtat. För det första framhåller Läronämnden att den territoriella principen syftar till att varje människa lokalt ska ha tillgång till Guds ord och sakrament och till diakoni, kan man tillägga, som ju är alla kristnas ansvar, hela församlingens. För det andra finns det inga läromässiga skäl för att den territoriella principen endast ska grundas i den skattetekniska folkbokföringen, konstaterar Läro-

nämnden med all rätt och räknar upp exempel på vad man i stället skulle kunna koppla den till.

Men nu kommer jag till min tredje punkt. Det finns praktiska skäl som talar emot en förändring. Det går nämligen inte att entydigt definiera undantag från folkbokföringsregeln. Hur många månader ska jag bo på mitt sommarställe för att få tillhöra den församlingen? Eller räcker det med en övernattning? Man behöver inte ha profetiska gåvor för att förutse att undantagsregler skulle föranleda problem och irritation på kyrkomöte efter kyrkomöte tills de till slut försvinner. Därför menar jag att det är viktigt att man har klart för sig nu att det gäller antingen helt fri församlingstillhörighet eller att vi behåller det som det är nu.

Men om församlingstillhörigheten blir helt fri, då kommer jag till den fjärde punkten. Då kommer Läronämndens slutkläm bort. Det hör till vår kyrkosyn att alla döpta har ett ansvar för sin lokala församling, annorlunda uttryckt, man väljer inte sina syskon. Det är inte bara så att församlingen är till för mig och jag ska välja den som jag väljer vårdcentral, utan det är också så att jag är till för min församling.

PER LINDBERG:

Ordförande och ledamöter! Det gäller inte frågan om en helt fri församlingstillhörighet, och jag vill yrka bifall till reservationen.

Jag hör ju till dem som värnar territorialprincipen och ser att den hänger ihop med den rikstäckande kyrkan och församlingens ansvar. Men hur ska vi kunna värna denna princip som är grunden, om vi inte tillåter oss att lite grand flytta position från den skattetekniska folkbokföringen och medger att människor får stanna där de känner sin samhörighet? Vi tappar i dag bort både unga och äldre på det här sättet. Lagen om Svenska kyrkan sätter ju en tydlig gräns. Det finns ingen anledning att oro sig för en utveckling mot en helt fri om inte nu riksdagen plötsligt skulle få för sig att upphäva denna lag, vilket är mycket osannolikt. Den ger alltså ett starkt skydd. Att låta den unga studenten stanna kvar i sin församling på landsbygden i stället för att behöva skriva sig på studieorten under ett eller ett par år, det är ett sätt att behålla våra medlemmar.

Jag vill alltså återigen yrka starkt bifall till reservationen.

BISKOP ERIK AURELIUS (REPLIK):

Lagen om Svenska kyrkan är ju inte evig. Det finns verkligen ingen anledning och tro att den ska finnas kvar särskilt länge till. Det är en speciell lag som gäller ett speciellt trossamfund. Titta hur det gick med vigselrätten. Det är klart att man kan säga att ett samfund med 6,8 miljoner medlemmar där kunde väl prästerna få vigselrätten i prästvigningen och få en särbehandling jämfört med alla andra 39 samfund eller vad det är, men så är det inte längre. Att det ska finnas en särskild lag om Svenska kyrkan så långt fram i tiden det tror jag inte att man ska inbilla sig.

PER LINDBERG (REPLIK):

Lagen om Svenska kyrkan har en annan karaktär kanske än andra lagar. Den är ju en av hörnstenarna i kyrka-statreformen och den lär stå sig.

CONNY TYRBERG:

Ordförande, biskopar och ledamöter i Kyrkomötet! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Jag vill börja med att till hundra procent instämma i biskop Erik Aurelius anförande som innefattar mycket av det som även jag tänkte beröra. Jag nöjer mig med att säga att Strukturutredningen pågår och den har även fått uppdraget att

belysa frågan om friare församlingstillhörighet. Ett bifall till motionen eller reservanternas förslag skulle redan i dag komplicera frågan och jobbet i Strukturutredningen, som jag ser det, och kanske även förvirra och röra ihop det hela. Vi måste få se resultatet av utredningen som på flera sätt kanske kan ta bort eller minska de problem som ofta påtalas i de här diskussionerna. Låt Strukturutredningen jobba färdigt i lugn och ro. Vi behöver inte tillsätta en ytterligare utredning som ska belysa nästan samma saker som finns i den.

Vi bör också betänka att det här är en betydligt större fråga än vad som kan synas utifrån motionsförslaget. Det berör grunderna för en rikstäckande folkkyrka och dess verksamhet, nuvarande sätt med finansiering, sättet att utkräva ansvar med mera. I lagen om Svenska kyrkan finns regelverket för Svenska kyrkans uppbyggnad. Församlingen är en lokal geografisk enhet som omfattar de personer som bor inom området, den så kallade territorialprincipen, med något undantag då. Det har också konsekvenser för kyrkoavgiften och utjämningsystemet. Som påtalats tidigare går det nog inte att göra en halvdan lösning om vi ska vara vänner med Skatteverket och vi även fortsättningsvis ska ha hjälp av dem.

Låt Strukturutredningen jobba färdigt och gör som jag, bifall utskottets förslag.

BERTIL MURRAY:

Ordförande, biskopar, ledamöter och ni övriga! Bifall till motion 2010:53. Det är onekligen extra intressant när ett utskottsbetänkande har sju reservanter. Utskottets majoritet består inte alldeles oväntat av S, C och ÖKA om jag läser rätt. Vari bottnar då det envetna motståndet mot en friare församlingstillhörighet? Jag ser åtminstone två skäl, det ena som har sin grund i att man är mot valfrihet i princip. Ja, riktigt så kan man nog inte säga, för det principiella motståndet har i andra sammanhang släppt för länge sedan.

Vi lever i valens välsignelser eller valens tortyr i alla kommuner, oberoende av politisk ledning i kommunen. Tortyrperspektivet på valen går dock i många fall att undvika genom att ha ett icke-valsalternativ. Det är just detta som är grunden vad gäller friare församlingstillhörighet. Det finns ett icke-valsalternativ som är utgångspunkten. Det är så självklart att det inte behöver sägas. Jag upprepar det ändå. Normalordningen kommer alltid att vara att man tillhör den församling där man är skriven. Det frågan bland annat handlar om är ifall man till exempel ska tvinga dem som har släkt och vänkrets i en församling och sina anförvanter begravda där, och har sitt sociala liv där, att ändå tillhöra en annan församling. Varför, frågar jag med en envishet som jag ibland uppbådar. Under detta års första nio månader förlorade Svenska kyrkan 35 591 medlemmar, en av de högsta siffrorna någonsin hittills. Varför kan man inte vara lite generös mot en del av dem som faktiskt skulle ha velat få tillhöra en annan församling?

Den andra utgångspunkten tror jag är rädsla för ekonomisk bankrutt för församlingar som förlorar medlemmar om valfrihet finns. Det är nonsens, tror jag. Socialdemokraterna i Svenska kyrkan har i sitt valmanifest denna punkt, Slå vakt om Svenska kyrkans interna solidariska utjämningsystem. Visst kan vi göra det även med en förändrad utgångspunkt och en lite friare valmöjlighet.

Bifall till motion 2010:53.

MARTA AXNER (REPLIK):

Visst finns det för individen ett icke-val. Jag är egentligen inte så förtjust i att jämföra församlingstillhörighetsfrågan med de former för kommunala verksamheter som innebär fria val, därför att det finns väldigt många andra aspekter av det som inte är direkt jämförbart. Men även i det så har det ju inte bara stora

effekter för dem som tycker att valen innebär en tortyr. Det är ju inte för individen, utan det är för vad ett valfrihetssystem gör för helheten och strukturen, alltså hur det blir förändringar mellan olika grupper, hur segregation kan öka och så vidare. Även om de inte är jämförbara effekter vad gäller församlingar så innebär det ju att – även om individen har möjlighet att bara stanna kvar och inte välja – den församling som förlorar sina medlemmar inte har valet av icke-val.

BERTIL MURRAY (REPLIK):

Det är alldeles riktigt att det finns en komplikation, det vill jag absolut inte förneka, men det hindrar ju inte att man utreder frågan. Det som du säger, Marta, stärker mig i övertygelsen att det ändå är något slags kvardröjande principfråga som styr lite i ställningstagandet i den här frågan.

MARTA AXNER (REPLIK):

Det är ingen kvardröjande principfråga. Det är en principfråga. Det finns liksom ingen naturlig utvecklingslinje i det här, utan vi håller fast vid den princip som vi har stått för och som vi har Läronämndens stöd för och som vi tror är riktig.

BERTIL MURRAY (REPLIK):

Ja, som bland annat din grupp, tror jag, i samhällslivet har förfäktat tidigare också, men nu mer och mer förskjutits i ståndpunkten. Jag är övertygad om att när ni ser att det här blir ett eskalerande problem, kommer även er grupp att öppna sig för att det inte går att vara rigid i frågan.

ULLA RICKARDSSON:

Ordförande, biskopar och ledamöter! Först bifall till utskottets förslag. Jag tycker att Marta Axner gjorde en väldigt bra föredragning från utskottet.

Jag har varit med i Kyrkomötet sedan 2002, och varje år har Susann Torgerson lagt en motion i den här frågan, med några variationer, men ändå. Jag kan tycka att det är respektlöst att år efter år, avslag efter avslag, ånyo ta upp samma fråga. Utskottet finner inte skäl att diskutera frågan med anledning av Strukturutredningen, och det är bra för det kanske finns lösning där utan att vi behöver ta beslut som är större systemförändringar än vi anar.

Grundvalarna för folkkyrkan slås sönder med det systemskifte som åsyftas i motionen. Med vårt uppdrag som kyrka och församling för ögonen måste vi avhålla oss från att införa system som liknar att välja elleverantör. Som kyrka ska vi stå över det, vi kan inte jämföra det. Skälen är olika hos olika nomineringsgrupper, från exkluderande församlingar till en ideologi där allting väljs. Vi är kyrka och vi ska möta människor i glädje och i sorg. Det kan vi inte om människor bor 50 mil bort, det är ett exempel. I storstäder kan församlingar vara svåra att både veta och förstå, men det finns inga gränser på det sättet att vi inte kan gå över gränserna i vårt gudstjänstfirande. Det faller tillbaka till det Per Lindberg sa. Kanske kan vi ha större församlingar där, men det är inte alltid så populärt, det har vi också hört från talarstolen. Jag ser fram emot Strukturutredningens förslag, för i den enkät som vi besvarade i de här modellerna fanns det vissa modeller som skulle kunna lösa en del knutar, och därför ska det avvaktas.

Det handlar också om ekonomi. Vi har inte råd att som kyrka riskera vårt utdebiteringssystem. Det finns en risk om vi skulle följa motionen. Kyrkomötesdeltagare, vi företräder hela landet, låt oss göra det i fortsättningen också!

Med anledning av vad Bertil Murray sa, bär inte tron som ett medlemskap så tror jag inte det här bär. Det är det som är den stora utmaningen.

SUSANN TORGERSON (REPLIK):

Jag begärde replik när jag hörde ordet respektlöst och det är värre än så, Ulla Rickardsson, för jag har motionerat om det här sedan 1992 med något års undantag. Det är faktiskt även andra som har motionerat om samma sak och det är tecken på det tryck som den här frågan faktiskt har. Vi möter det i våra församlingar. Jag begär respekt för min rätt och andras rätt att motionera. Jag har också respekt för Ulla Rickardssons åsikter och andras åsikter.

BERTIL MURRAY (REPLIK):

Det gick lite för fort för mig, så jag kan egentligen inte svara klokt på det som du säger om jag inte får höra det en gång till. Du står naturligtvis fri att ta upp det igen eller att avstå.

ULLA RICKARDSSON (REPLIK):

Till Susann sa jag att det kan tyckas respektlöst. Till Bertil Murray, som menar att vi förlorar medlemmar på att inte medge fri rörlighet, sa jag att om inte tron bär som ett medlemskap, så bär inte en flyttning över gränser.

BERTIL MURRAY (REPLIK):

Då vill jag säga att det sista är en synpunkt som jag sympatiserar med. Jag tror däremot inte att det är ett avgörande argument i den här frågan.

OLLE BURELL:

Fru ordförande! Med Arne Weises envishet så debatterar vi den här frågan i år igen. Jag ska inte bidra till att röra upp mer damm än nödvändigt utan vill bara peka på det faktum att frågan ska utredas och tas i beaktande på olika sätt och att det nu handlar om att avgöra hur detta bäst görs. Jag tycker att det är synd att Karl-Gunnar Svensson och Susann Torgerson inte ser att detta görs bäst i ett sammanhang där vi diskuterar strukturfrågor, Svenska kyrkans struktur på lokal nivå, för det har direkt bäring på de frågor som har med församlingstillhörighet att göra.

Jag tror personligen att vi kan hitta öppningar som gör att även denna fråga kan lösas på det fina konstruktiva sätt som andra följetänger har lösts i detta kyrkomöte. Tänk till exempel på hur frågan om biskoparnas ställning i Kyrkomötet återkom år efter år och stod i valprogram och sedan till slut kunde lösas i bred enighet, efter det att Demokratiutredningen hade plöjt och Kyrkostyrelsen harvat och sedan att frågan behandlats här i Kyrkomötet i utskott och i plenum. Tänk om den här frågan också kunde biläggas så att vi kunde gå vidare med de viktiga innehållsfrågorna. Det här dammet jag skulle kunna röra upp har naturligtvis att göra med att jag skulle känna behov av att bemöta ett antal av de inlägg som har gjorts, av dem som i mitt tycke inte ser de stora riskerna med att ta bort bostadsbandet, det som har att göra med ansvarstagande lokalt och så vidare. Men jag nöjer mig så.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

SUSANN TORGERSON (REPLIK):

Det är ju riktigt att Strukturutredningen kan ta upp frågan men det motionen handlar om, och reservationen, det är att ge uppdrag att hitta kriterierna. Det är

alltså en viljeyttring att föra frågan framåt och det uppdraget finns inte i nuvarande beslut i Kyrkomötet. Det är det vi har velat åstadkomma.

OLLE BURELL (REPLIK):

En av motionärerna sitter ju i Strukturutredningen och jag vill påstå att både stämningen där och också uppdraget från Kyrkostyrelsen tillåter Susann Torgerson att på ett bra sätt ta upp frågan och diskutera den och bidra till att hitta en konstruktiv lösning. Där sitter för övrigt också gruppledare för andra nomineringsgrupper som driver detta med envishet.

TOMAS JANSSON:

Ordförande, ledamöter! Jag yrkar bifall till motion 2010:53.

Vi har en situation i vår kyrka där medlemstalen minskar, och vi har all anledning att ställa oss frågan hur vi ska förstärka medlemmarnas identitet och förankring med sina församlingar. Det är en framtidsfråga för kyrkan att dess medlemmar känner sig hemmahörande i sin församling. Den här anknytningen, hemmahörandet i församlingen, som Läronämnden så mycket riktigt påpekar, är inte någon gudagiven ordning att det är just den skattetekniska bokföringsorten som löser detta problem. Det finns anledning att fundera över om vi inte ska ha friare former för att förstärka känslan av anknytning. Det kan handla om en annan församling på orten där man bor, där man brukar gå i kyrkan. Det känns mera meningsfullt att betala sin medlemsavgift där man också går i kyrkan. Det kan handla om hembygdens kyrka som man känner en starkare anknytning till än den nya bostadsorten man just har flyttat till på grund av arbete eller studier. Det kan handla om orten där man har sitt fritidsboende och känner att det är där man hör hemma andligt sett.

Utskottet påpekar mycket riktigt att det här är något som Strukturutredningen bör ta tag i, men utskottet drar fel slutsats när man därför tycker att motion 2010:53 bör avslås. Genom att säga ja till motion 2010:53 säger vi till Kyrkostyrelsen att ge tilläggsdirektiv till Strukturutredningen, att den här frågan också är något som måste belysas. Vi binder inte upp oss, vi säger inte hur det ska se ut i stället, men vi säger till Strukturutredningen att nu är det läge att belysa frågan så allsidigt som möjligt så att vi får ett bra beslutsunderlag.

Så, i att vara mån om våra församlingsbors förankring i sin kyrka och i sina församlingar ska vi säga ja till motion 2010:53.

GUSTAF BENGTTSSON:

Fru ordförande, vänner i Kyrkomötet! Jag yrkar bifall till reservationen av Susann Torgerson med flera.

Det är verkligen dags att gå vidare och äntligen få fram ett förslag till hur vår församlingstillhörighet skulle kunna moderniseras och anpassas till dagens rörliga samhälle. I grund och botten handlar det om att möta och bejaka medlemmars vilja till engagemang och tillhörighet i den församling där man känner sig hemma. Det handlar alltså inte om att en församling förlorar engagemanget, eftersom det knappast upplevs som ett alternativ att lägga sitt helhjärtade engagemang i en församling där man ändå inte känner sig hemma. Åtminstone gäller detta säkert just de människor som skulle ta steget att flytta. Jag tror inte att det är ett alternativ för dem att lägga sitt engagemang i en församling där de inte känner sig hemma.

Några skäl som anförs mot en friare församlingstillhörighet är följande. Att det skulle försvaga redan svaga församlingar. Det tror jag inte alls, tvärtom är det

så att små landsbygdsförsamlingar med stor utflyttning skulle tjäna på detta, just genom att man väljer att stå kvar för att man har sin tillhörighet där. Det beror även lite grand på hur vi utformar reglerna. En annan oro är att församlingar skulle kunna kapas av vissa grupper. Jag tror att det är väldigt osannolikt, beroende naturligtvis på hur vi lägger upp själva reglerna för det hela, men varför skulle någon vilja kapa en församling som man inte har någon som helst anknytning till? Det är mycket mera troligt så att en profil i en församling möjligen skulle bli en starkare profil av det här. Men det är väl inget fel med det?

En tredje invändning är att den friare församlingstillhörigheten skulle skada territorialprincipen. Det verkar som det mest principiella argumentet som förs fram. Den forskning som gjorts av Bromander visar att flyttströmmarna skulle vara försumbara, och samtidigt skulle ordningen vara till stor glädje för dem som önskar en församling, men jag tror inte den skulle skada församlingens grundläggande struktur. Det är så pass små flyttströmmar. Att vilja tillgodose en liten grupps behov är något som vi absolut inte är främmande för i den här samlingen. Förra årets stora beslut i äktenskapet påverkade ju i själva verket ytterst få par, men ansågs ändå symboliskt viktigt. Jag tror att på samma sätt skulle en friare församlingstillhörighet påverka få, men vara en väldigt viktig markering om att vi vill uppmuntra och stödja människors engagemang och glöd för sin hemförsamling. Territorialprincipen är naturligtvis en stark princip, men den är också ett sätt att säga att kommunernas bostadspolitik i vissa lägen ska få bestämma människors engagemang i sin församling, snarare än att vi i kyrkan kan bestämma det.

Så, ett ja till att det ska komma ett förslag om friare församlingstillhörighet. Bifall till reservationen av Susann Torgerson med flera.

OLLE REICHENBERG:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag vill börja med att yrka bifall till motion 2010:53 av Susann Torgerson. Jag tillhör reservanterna i utskottet. Frågan om friare församlingstillhörighet har diskuterats länge och varit föremål för Kyrkomötets prövning åtskilliga gånger. Argumenten för och emot torde vara väl kända. För mig och den moderata nomineringsgruppen är frågan om friare församlingstillhörighet en viktig profilfråga. Jag vill därför göra några påpekanden.

Till att börja med vill jag slå fast att motion 2010:53 handlar om just *friare* församlingstillhörighet, *ej helt fri* församlingstillhörighet således. Att kyrkotillhöriga skulle tillåtas byta församling litet hipp som happ, och till exempel betala kyrkoavgiften endast till den nya församlingen och inte till den församling där man är folkbokförd, är det alltså inte tal om i den här motionen, utan det är en friare församlingshörighet som vi talar om. Formerna för denna måste givetvis utredas, och det är också motionens förslag.

En hel del talare har tagit upp att Strukturutredningen arbetar med den här frågan, och det är ju riktigt att den kan diskuteras där. Men det tål att påpekas att detta är det första Kyrkomötet sedan valet 2009, och det är väl då högst relevant att höra det nya Kyrkomötets inställning i frågan. Den kan ju ha förändrats sedan den prövades senast. För övrigt undrar man om Strukturutredningens ledamöter har tid för någonting annat än sin utredning, det måste vara ett Sisyfosarbete. Alltnog, kyrkomötesledamöter, vi tillhör alla den församling där vi är folkbokförda, men hjärtats församling kan vara en annan. Mina vänner, låt hjärtat vara med!

Bifall till motion 2010:53.

NILS GÅRDER:

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Marta Axner berättade på ett bra sätt att denna fråga har följt oss, och följt mig så länge jag har varit med i Kyrkomötet. Orsaken till det är nog inte ett uttryck för oförmåga att ta till sig vad andra säger, utan snarare att det finns två åsikter i frågan som står mot varandra. Jag tror att det är viktigt att förstå att det är två principer som står mot varandra, nämligen å ena sidan det som vi kallar territorieförsamlingens princip, som är en allmänkyrklig princip tillämpad i princip hela västkyrkan. Mot det finns en annan ståndpunkt som bygger på en föreningskyrklig princip, nämligen att man kan välja att vara med i en församling liksom man naturligtvis även kan välja att inte vara med i en församling. Jag tror aldrig att den här frågan kommer att få sin lösning annat än genom att man tar ställning för endera av dessa två principer. Jag är alldeles övertygad om att det skulle innebära en fullständig förändring av Svenska kyrkan om vi skulle övergå till en princip som jag skulle vilja kalla en föreningskyrklig princip.

Medlemskapet i kyrkan får vi, som diskuterades i ett annat sammanhang här, genom dopet och detta medlemskap är lika för oss alla. Ur det medlemskapet följer som ett utflöde, skulle jag vilja säga, att vi alla tillhör en församling. Man kan diskutera på vilka principer denna församlingstillhörighet ska grundas, och naturligtvis är bostadsbandet i vissa avseenden, inte i alla avseenden, en perfekt modell. Det är en modell som har lagts till grund under lång tid, inte bara i vår kyrka utan också i de som vi kan jämföra oss med.

Jag tror inte att vi kommer att kunna tillgodose de önskemål som framförs i motionen annat än genom att byta princip helt och fullt. Ett sådant byte skulle jag inte vara beredd att tillstyrka. Som ett exempel vill jag säga att den signal det är till min granne att jag vill byta församling ska inte underskattas. Om grannen själv är en aktiv kyrkobesökare tror jag inte att det har så stor betydelse, men för den granne som inte är en aktiv kyrkobesökare men som är en medlem och som tvekar över varför han eller hon tillhör den församlingen som följer av bostadsbandet men inte jag gör detta, kanske ställer sig frågan om att över huvud taget vara med i någon församling. Tiden är en gräns men jag tror att alla redan har förstått vad jag menar.

HANS WALLMARK:

Fru ordförande, kära vänner! Ulla Rickardsson påpekade för en stund sedan att den här frågan har varit uppe sedan 2002. Det är möjligt att den har varit uppe långt tidigare än så. Nu är det så att vi i vår kyrka tillsammans med de övriga kristna kyrkorna sysselsätter oss med frågor som kanske är något äldre än bara åtta eller tio år, vi har tvåtusenåriga perspektiv på vad vi håller på med. Jag hoppas dock att frågan om församlingstillhörighet ska lösas före just tvåtusen år.

Bertil Murray fångade det hela på väl sätt, vad är huvudregeln? Huvudregeln kommer även om man genomför en förändring att vara den geografiska närheten och kopplingen. Det man vill möjliggöra är ett undantag och det tror jag är en klok regel. Nils Gårder talade väl och insiktsfullt om att man måste hålla sig till principer och så är det. Men jag tror att man med respekt för det Bertil Murray sa, nämligen att man har en princip, kan ha en huvudregel som möjliggör undantag. Huvudregeln kommer även med en förändring att vara den geografiska kopplingen. Det är dessutom så att vi redan i dag lever i en kyrka där huvudregeln har undantag, därför att det möjliggörs för icke-territoriella församlingar. Vi har Finska församlingen i Stockholm, Tyska församlingen i Stockholm och Göteborg, Amiralitetsför-

samlingen i Karlskrona, så redan i dag möjliggör vi ju icke-territoriella församlingar. Vad det handlar om är att ha en huvudregel, men också möjliggöra undantag.

Jag tycker att många goda argument har framförts just till varför man skulle ha undantag, därför att man kan möjliggöra en starkare koppling till församlingar som man av någon anledning har lämnat på grund av studier, nytt arbete eller för att man har känslomässig koppling till en kyrka där ens föräldrar ligger begravda eller man själv har konfirmerats, döpts eller gift sig. Till det kommer något som ingen hittills har nämnt, nämligen det som jag ser dagligen och stundligen hemma hos mig, därför att mina barn är 17 och 19 år. De tillbringar en förskräcklig massa tid framför datorerna och deras virtuella värld är lika verklig som den värld vi finns i här i Uppsala just nu. Jag tror att den generation som kommer nu är mycket mer van vid att man så att säga kan befinna sig i församlingar, verkligheter, sammanhang som inte nödvändigtvis alltid är kopplade till den geografiska platsen.

Även om vi rätt åldersstigna ledamöter och Kyrkomötet inte inser att det finns människor som har en kanske större och bredare syn på var man befinner sig i verkligheten, finns det en kommande generation. Av det skälet tycker jag att principen, Nils Gårder, borde vara att huvudregeln är den geografiska kopplingen, men med möjlighet för undantag.

Därför bifall till reservationen.

NILS GÅRDER (REPLIK):

Jag tror att det inom motionärerna i så fall finns två kategorier. En kategori vill modifiera territorieförsamlingens princip, och redan folkbokföringen vittnar om att det inte är alldeles enkelt var man ska vara folkbokförd och det kan naturligtvis diskuteras. Men dessa modifieringar kommer aldrig någonsin att tillgodose den andra ståndpunkten, som jag skulle vilja säga är grunden bakom motionen som jag har läst den och sett i dess motsvarighet tidigare. Den bygger på valfrihetens princip.

Den virtuella församlingen har jag förstått är en gnostisk tanke som vi inte får tänka. Utan kroppar ska vi inte ha några församlingar.

HANS WALLMARK (REPLIK):

På det senare som Nils Gårder anför säger jag pass. Däremot på det första är det naturligtvis så att det här är komplicerad materia. Vi hade för ett antal år sedan en utredning gjord av biskop Karl-Johan Tyrberg, och om jag inte missminner mig redovisade han 15 à 17 olika varianter.

Det är klart att inom ramen för att man har en huvudregel och sedan har undantag, finns det lite olika sätt att lösa det. Precis som flera har sagt måste den grundläggande frågan lösas i form av § 4 i lagen om Svenska kyrkan, och då är det inte ett beslut för Kyrkomötet utan ett beslut för Sveriges riksdag. Däremot kan Kyrkomötet naturligtvis uppmana och uppmuntra den svenska riksdagen att fatta visa beslut, exempelvis att ändra § 4 i lagen om Svenska kyrkan.

NILS GÅRDER (REPLIK):

Jag är medveten om det utredningsarbete som sker och tycker det är belysande och nyttigt. Jag skulle särskilt vilja framhålla att det kan vara viktigt att förstå att medlemsbegreppet inte i alla avseenden också behöver vara gränssättande för behörighetsfrågor. Det finns utrymmen att, utan att ändra på territorieförsamlingsprincipen, öppna möjlighet för personer som tillhör annan församling att åta sig uppgifter och sysslor, på samma sätt som vi naturligtvis är välkomna att delta i gudstjänstlivet i en annan församling än där vi är medlemmar.

MATS HAGELIN:

Fru ordförande, ledamöter och biskopar! Jag yrkar bifall till motion 2010:53 av Susann Torgerson och Karin Långström Vinge. I motion 2010:53 föreslås att Kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att tillsätta en utredning med uppgift att föreslå kriterier för den enskilde att friare än i dag få välja församlingstillhörighet.

Frågan om friare församlingstillhörighet har behandlats vid ett flertal tidigare kyrkomöten och argumenten för olika ståndpunkter torde vid det här laget vara väl kända. Så skriver utskottet i sitt betänkande. Men åter igen är frågan på Kyrkomötets agenda. Min tolkning är att den här frågan är ständigt aktuell och just med hänsyn till samhällets utveckling vad avser människors rörlighet så torde det nu vara dags att Kyrkomötet beslutar om en av Kyrkostyrelsen tillsatt utredning i frågan. Att utskottet vill framhålla att frågan om rörlig församlingstillhörighet ligger inom ramen för de frågor som Strukturutredningen behandlar, betyder inte att Kyrkostyrelsen i en för många människor så viktig och angelägen fråga inte skulle kunna få i uppdrag att tillsätta en utredning enbart för detta ämne.

Vi har här i dag hört många argument för. Argumenten är säkert fler. Det är en viktig fråga och många med mig menar att friare församlingstillhörighet också är ett måste i framtidens kyrka. Att delvis få välja vilken församling man vill tillhöra torde vara en rättighet i en kyrka som värnar om frihet och respekt för varje människa.

Alltså, bifall till motion 2010:53.

KJELL PETERSSON:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Biskop Aurelius nämnde, när han tog upp Läronämndens yttrande över denna motion, som den tredje punkten att det hör till vår kyrkosyn att alla döpta har ett ansvar för sin lokala församling. Det är naturligtvis rätt och riktigt att det är på det viset, men det man ska vara medveten om är att församling har två betydelser – dels som det territoriella området dels som den grupp människor som samlas till gudstjänst i en bestämd kyrka. Långt tillbaka var dessa två betydelser identiska, men redan under senare delen av 1800-talet försvann det så kallade sockenbandet, att man var tvungen att gå till nattvarden i sin egen kyrka. På olika punkter har detta samband luckrats upp.

Jag menar att nu är det dags för en fri, eller kanske snarare friare, församlingstillhörighet som undantag från huvudprincipen. Det är faktiskt så att föräldrar som vill låta döpa sina barn har rätt att välja vilken kyrka och församling där detta ska ske. Vigselfar har samma rätt och i praktiken har ju också ungdomar som konfirmeras samma rätt. När jag väl avlider är det ju helt fritt i vilken församling jag både ska ha begravningsgudstjänst, eller det blir väl snarare änkan, och på vilken kyrkogård jag ska jordas. Jag menar att nu är det snart dags också för de levande att kunna få en friare tillhörighet.

JOHAN CARLSSON:

Fru ordförande! Jag ska börja med att yrka bifall till motion 2010:53.

Som jag ser det är det framför allt två grupper som aktivt skulle välja att vara med i en annan församling än den de är folkbokförda i. Det handlar dels om de människor som flyttar från en landsbygdsförsamling, en mindre ort. Ofta är det av ekonomiska skäl man tvingas att flytta till en större stad för att byta jobb eller få jobb, men man längtar fortfarande hem till sin landsbygdsförsamling där man har sina rötter. Kanske finns föräldrarna kvar där och man vill att det ska finnas ett levande kyrkoliv i den bygden, som ofta kanske är en avfolkningsbygd. Därför

väljer man att vara med i den gamla församlingen i stället för den församling där man bor. Jag tror faktiskt att det är precis motsatt vad de som har skrivit utskottsförslaget tror – det här är ett sätt att stärka den nationella rikstäckande öppna folkkyrkan, att folk faktiskt kan vara med i en församling oavsett var man bor någonstans.

Den andra gruppen tror jag är de som bor i större städer, framför allt yngre personer som kanske bor med andrahandskontrakt och flyttar ofta, kanske flera gånger per år i vissa fall, men vill vara aktiva i en församling. Då kan det vara rimligt att de personerna slipper byta församling så ofta, för det är för den enskilde väldigt otydliga gränser mellan församlingarna i exempelvis Stockholm, Göteborg eller Uppsala. Jag tror att de kommer att välja att vara kvar i en församling där de är aktiva trots att de kanske för tillfället bor någon annanstans.

Om vi bejakar en friare församlingstillhörighet tror jag att det skulle resultera i att de församlingar i landsbygden där människor flyttar från stärks, och att det görs möjligt för dem som bor i storstäder att fortsätta vara aktiva i den församling de vill.

Bifall till motion 2010:53.

MARTA AXNER:

Fru ordförande! När man ska göra en reform ska man fundera på vilket problemet är som vi ska lösa. Vill vi verkligen förändra medlemsbegreppet, hela principen för medlemskap och vad en församling är i vår kyrka eller vill vi göra det lite enklare för folk att sitta i kyrkorådet som är på andra sidan gatan? I så fall är det det problemet som vi ska försöka lösa. Vi har ju löst en hel del problem tidigare. Folk vill gifta sig, låta döpa sina barn i andra församlingar än där man bor. Då gick det att ordna ett clearingsystem. Människor kan fira gudstjänst i vilken församling man vill, det finns inga hinder för det. Vi har förändrat reglerna för hur vi väljer kyrkvårdar och nu är det möjligt att vara det i en annan församling. Man är orolig för kyrkorna på landsbygden. Om de behöver stöd, då har vi ett utjämnningssystem för det.

Konsekvenserna av att bryta upp hela territorialprincipen är helt andra även om det handlar om små förändringar, och det handlar kanske inte om så många personer. Det är högst sannolikt att en liten förändring i folkbokföringen kommer att innebära att Skatteverket överlåter till Svenska kyrkan att lösa sin avgifts-uppbörd, för Skatteverket kan inte hålla på med en massa specialregler. Antingen är det folkbokföringen eller så får Svenska kyrkan lösa det på egen hand.

Om vi ska börja ändra i lagen om Svenska kyrkan så finns det enorma saker som kan hända där. Jag tror att det får väldigt stora konsekvenser på många olika håll om man tänker sig att folk ska välja församling helt. Jag kan förstå bilden av att det är någon från andra sidan gatan, men om man ska välja någon som är långt bort, har då den pastoralt ansvarige prästen ansvar för dem som inte är församlingsbor utan församlingsmedlemmar någon helt annanstans? Det är ett annat församlingsbegrepp och en annan kyrkosyn.

Jag ställer mig väldigt tveksam till att det skulle ha stora konsekvenser på tillhörighetssiffrorna, att folk skulle välja att gå ur när de inte får välja själva. Unga människor som flyttar för att börja plugga någon annanstans, var de betalar sin kyrkoavgift tror jag inte spelar så stor roll. Frågan är om det finns en bra verksamhet där de är. Det är ju den frågan som vi ska lösa då. Se till att församlingarna har en stabil ekonomi och en fungerande organisation och är tydliga med vad som är församlingens grundläggande uppgift och finns till för de människor som vistas i församlingarna. Det hoppas jag att vi ska ägna mer tid åt framöver i stället för att diskutera den här frågan år efter år.

BERTH LÖNDAHL:

Fru ordförande, biskopar och ledamöter av Kyrkomötet! Biskop Aurelius pekade på en väldigt viktig princip och det är ansvarigheten som man har som döpt till sin lokala församling. Den principen får vi absolut inte släppa, utan mellan dop och ansvarig gudstjänstfirande går en tydlig linje. Slutsatsen tillhör emellertid hästskjutsens tid och det är ju charmigt, men jag tycker att det är passerat för sedan dess så har både Saab och Volvo tillverkat hundratusentals bilar och själv kör jag bil sedan flera år. Om jag ska handla en enda liten bok behöver jag cykla genom tre församlingar trots att jag bor i en storstad. I ingen av de församlingarna får jag emellertid ta ansvar, jag får inte tillhöra dess kyrkoråd. Detta är egentligen en avgörande fråga, att den enskilde medlemmen har möjlighet att välja ett gudstjänstfirande sammanhang och då också vara lokalt ansvarstagande i det sammanhanget där man finns och firar gudstjänst. Det skulle kunna vara en framtida kompromiss. Med det menar jag då att utredningen ska visa att det i stället löses med att man har en territorialprincip av dagens struktur, men att man i ansvarstagandet, det lokala ansvarstagandet som är knutet till kyrkoråd och andra uppgifter, ändå får komma någon annanstans än där man bor.

Vi rör mycket på oss, det har redan sagts tydligt. Av Läronämndens yttrande noterar jag dock att man skulle kunna koppla andra sakförhållanden som anger lokal samhörighet till arbetsplats, studieort eller ort för fritidsboende, men där står inte gudstjänst. Detta är det avgörande, att man får vara där man har ett gudstjänstsammanhang och där också får ta ansvar.

Jag vill tillstyrka motion 2010:53.

ALEKSANDER RADLER:

Fru ordförande, kära vänner! Nils Gårder nämnde två grundprinciper, nämligen den territoriala och den kollegiala, men det finns faktiskt tre. Den första, den episkopala, hierarkiskt uppbyggda, sedan den kollegiala, den som frikyrkan har, och sedan den lutherska synen, den territoriella. Dessa tre grundprinciper innebär oerhörda skillnader i synen på kyrkan, i synen på etik och på många andra saker.

Det är inte bara att plocka från den ena sidan och sätta ihop någonting som passar, utan följer man den ena principen så måste man gå hela vägen. Den katolska, episkopala principen är internationell, struntar i alla gränser. Med den kollegiala, alltså frikyrkans modell, den som ni vill ha, då kan man leva i Eslöv och tillhöra kyrkan i Lund. Men den territoriala synen är den som har präglat svensk historia mest, denna oerhörda öppenhet som finns i lutherdomen, ingen skillnad mellan de allmänt mänskliga och de specifikt kristna, denna frihet som vi finner i den svenska lutherska teologin. Jag menar att den territoriella synen måste utvecklas. Territorialprincipen kan inte vara såsom den har varit hittills, men det finns många möjligheter. Om vi till exempel blir något slags missionsförbund, då kommer det att få stora följder. Det är inte så att vi bara tar en bit här och en bit från någonting annat. Jag varnar er för att förkasta den rika tradition som vi har. Vi har stora problem i vår kyrka, inte minst vi i Norrland märker detta med utflyttning, med finansiella problem, men jag ser inget alternativ till territorialförsamlingen just nu. Sockengränsen och församlingsgränsen är identiska och denna oerhörda frihet måste vi bevara. Den är, som Kjell Petersson sa, en stor frihet. Ni har även friheten att komma till Burträsk kyrka, denna mäktiga kyrka, och redan nu höra en bra luthersk predikan av kyrkoherden.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

HAKON LÅNGSTRÖM:

Fru ordförande, ledamöter, biskopar! Det som man är riktigt angelägen om ger man inte upp så lätt utan då återkommer man hela tiden, och jag tror att det är så med Susann Torgerson att hon är verkligt angelägen om detta, eftersom hon hållit på sedan 1992 och det är inte färdigt ännu. Nu ska man vara väldigt försiktig, det vet vi alla, när man kopplar ihop saker med Jesu liknelser men jag kan inte komma förbi att jag kom att tänka på liknelsen i Luk. 11 där Jesus säger så här: "Tänk er att någon av er går till en vän mitt i natten och säger, käre vän låna mig tre bröd. En god vän som är på resa har kommit hem till mig och jag har ingenting att bjuda på. Då kanske han därinne säger: Lämna mig i fred. Dörren är redan låst och jag har barnen hos mig i sängen. Jag kan inte stiga upp och ge dig något. Men jag säger er även om man inte stiger upp och ger honom något för vänskaps skull så gör han det därför att den andre är så påträngande att han ger honom allt vad han behöver."

Det är väl så med det här att det är oerhörda vanskligheter med det. Jag har inte på de senare åren hört någon som talar för en helt fri församlingstillhörighet utan det handlar hela tiden om att göra det friare, att lösa en del problem helt enkelt. Då tror jag att en utredning skulle vara väldigt bra, det är därför jag yrkar bifall till motion 2010:53 så att vi får reda på mer. Visar utredningen att det här är så komplicerat och har så allvarliga följder så att det inte går att genomföra, då blir det naturligtvis inte mer än så. Men den kanske visar på öppningar. Att utreda är viktiga saker och är aldrig fel för att skaffa sig det här beslutsunderlaget som behövs.

Sedan tänkte jag på några andra grannar än de som Nils Gårder var orolig för. Det är de som flyttar tvärs över gatan och måste byta församling, och vad säger de gamla grannarna i det fallet.

Bifall till motion 2010:53.

BO HANSON:

Ordförande, kamrater i Kyrkomötet! Vi kan dela in oss själva och andra efter olika principer. Är man teolog kanske man gärna vill dela in teologiskt. Jag vill dela in på ett annat sätt. Hur söker vi lösningar på våra problem?

Det är ju ingen tvekan om att Svenska kyrkan har problem. Ett sätt att tänka som är väldigt vanligt i vår tid är att marknadsanpassa. Jag uppfattar att motionärernas syfte är att Svenska kyrkan måste bli mer marknadsanpassad. Folk måste få välja. Det kanske ger en och annan medlemsavgift högre, men är det säkert att Guds barn ska välja familj. Nästa steg är kanske att även barn i andra familjer, i alla familjer, ska få välja vilken familj de vill tillhöra. Jag tror inte att marknadsanpassning av barns familjeval skulle vara en god utveckling. Det är bättre att man är kvar i sin församling och försöker bidra till att lösa problemen, och i vissa saker får man härda ut. Jag tillhör själv en församling där jag sitter i kyrkorådet men alltid blir nedröstad om det blir votering. Trots det så härdar jag ut och hoppas att en vacker dag kan en del saker ändras.

Jag föreslår att vi ser på den här frågan som en fråga om "mår församlingarna i Sverige bra av mer marknadsanpassning?" Kanske i vissa avseenden, men inte när det gäller medlemskapet. Vi behöver inte rösta med fötterna.

ROLF FORSLIN:

Fru ordförande och vänner i Kyrkomötet! Hans Wallmark nämnde sina barn och deras funderingar. Hur lever unga människor i dag och vad kan man relatera till?

Det var en pappa som ringde till mig och han verkade inte så gammal, kanske i 40-årsåldern. Han hade en tonårsson och undrade om konfirmandundervisningen

hade börjat. Av något underligt skäl så ringde han till mig fast han bodde i Gävle och jag är verksam i Bollnäs. Jag frågade honom vilken församling han tillhörde och det hade han ingen aning om. Då bad jag honom ta kontakt med kansliet i Gävle och fråga vilken församling ni tillhör.

Ungefär så tror jag att det är för många medelålders människor och yngre, man kan relatera till att man är medlem i Svenska kyrkan, men vet inte vilken församling man tillhör, och för många så har det inte så stor betydelse. Jag har under en femtonårsperiod tänkt: vi är medlemmar av Svenska kyrkan, men det är ett inomkyrkligt problem att lösa hur man fördelar de medel som Svenska kyrkan har. Det är väl det här "ge-alternativet" (?) i Strukturutredningen och det kan kombineras med en väldig massa olika saker. Vi har de förvaltande delarna – personal, byggnader, ekonomi – som egentligen inte behöver skötas av kyrkan för det kan vem som helst sköta, det är stödfunktioner till kyrkan, och så ägnar sig församlingarna, de enheter som arbetar lokalt, åt kyrkans innersta verksamhet. Det här är nog som att svära i kyrkan, men alla de argument som jag har hört här de leder fram till ett sådant tänkande.

Jag tillstyrker utskottets förslag och att Strukturutredningen får titta på de här frågeställningarna i det perspektiv den arbetar och hur framtidens kyrka ska kunna te sig.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till utskottets förslag, och så kan ni som tycker att jag har fel sluta att lyssna.

Jag erinrar mig sociologen Sigmund Baumann som säger ungefär så här: Om stadsparken stängs gör inte det någonting för de rika, för de har ofta ett sommarställe att fara till. Jag tror att den utgångspunkten är ganska viktig. Vilka är vi primärt till för? Vi är till för människor som finns på ett område och som inte har så stora val. En församling ska vara närvarande och respektera dem som finns där. Det finns en skillnad mellan att välja vårdcentral, dit kommer man primärt för att få en tjänst, och att välja församling, där man själv är delaktig i att också ge och få. Jag tror att det finns en aningslöshet och övertro på att man, som Aleksander Radler sa, kan plocka några grejor från olika modeller och tro att det blir ungefär samma kyrka fast lite bättre. Jag tror att det är en aningslöshet också att tänka att man kan hitta det där lagomläget med "friare". Vi ser ju hur oerhört besvärligt det är att definiera.

Det blir en profilmförändring, och det är inte förbjudet, kyrkor har ändrat sig genom tiderna. Men man ska vara klar över att det är en ganska kraftfull profilmförändring om man knäsatte principen att man faktiskt väljer församling. Då är man inte delaktig i gruppen där man finns och att där försöka gestalta ett kristet liv. Vi ser naturligtvis förskjutningen mot ett föreningskyrkligt tänkande och en baptistisk dopsyn på andra sätt också. Den var uppe tidigare i dag när vi diskuterade nattvardsfrågan, alltså att man tänker sig att dopet är någonting man kvalificerar sig till och då blir det för en mindre grupp, när det i vår tradition i stället är så att dopet är en gåva. När man blir varse den gåvan ser man vilket välsignelsens paket man har fått och kan lösa ut. Jag tror att det vore väldigt oklokt att kasta igång en utredning om det här när Strukturutredningen håller på med de här sakerna, inser att människor, visserligen på territoriell grund, rör sig över längre sträckor, lever på ett annat sätt och vi kanske får större baser för resursupptagande och beslutsfattande. Om man ska släppa den territoriella anknytningen, då vore det rätt hopplöst att vara ordförande i Strukturutredningen för då vet man ju inte ett dugg vad man ska utgå ifrån.

Bifall till utskottets förslag.

LEIF NORDLANDER:

Jag vill yrka bifall till motion 2010:53. Jag kan vittna om att det är en god predikan när Aleksander Radler predikar. Det hade jag nytta av hela vägen från Lövånger ner till Västergötland i somras.

Till saken. Vi har en annan stor nationell kyrka med vilken Svenska kyrkan har starka band genom Borgåöverenskommelsen som löst den här frågan, nämligen Church of England. Där finns en stor frihet. Man har den territoriella församlingen, man har ett tydligt regelverk om vad som gäller beträffande församlingsprästen och ansvar och så vidare. Men fortsatt är det så att den enskilde församlingsmedlemmen kan välja sin församling. Det är alltså inget nytt om vi tittar på de stora nationella kyrkorna. Den engelska kyrkan har naturligtvis stora ekonomiska problem, det vet vi också, de skulle bara drömma om att ha de budgetar vi har. När jag pratade med en domprost i Durham sa han: ”Jag önskar att jag hade lika stor budget som du.” Och jag har en liten landsbygdsförsamling i Västergötland.

Jag kan till viss del förstå oron, men i valet mellan att tvinga människor in i principer för den territoriella församlingen, så tror jag att det mer handlar om pengarna. Jag tror att vi ska ge möjlighet till ett friare val. En god väg är att ge Strukturutredningen ytterligare en aspekt och ett stöd för att kunna göra den vinklingen i sin utredning.

Därför yrkar jag bifall till motion 2010:53.

MARTA AXNER (REPLIK):

Det är fascinerande att höra företrädare för Frimodig kyrka tala om vikten av anpassning till tidsandan. Det står i betänkandet från 2008 att det redan är tillkännagivet till Strukturutredningen att de här frågorna ska ingå där. Något nytt uppdrag behövs knappast. Jag håller inte med om bilden att Engelska kyrkan har löst det här problemet. Det finns visserligen friare, levande församlingar där, men där finns också stora områden där församlingar inte fungerar överhuvudtaget.

LEIF NORDLANDER (REPLIK):

Man kan se på den engelska kyrkan på olika sätt. Visst finns där stora problem, och där finns naturligtvis församlingar som inte fungerar. Det är också en utmaning till varje lokal territoriell församling, att bli och verka för att bli en levande församling där människor vill tillhöra. Folk måste få kunna rösta med fötterna och det gör de redan, men de vill också dela sin ekonomi med den församlingen. Jag hade en församlingsbo som sa: ”Jag har gått ur kyrkan för jag vill inte ge pengar till kyrkan, men jag ger tiondet till vår församling.”

MARTA AXNER (REPLIK):

Just därför vill jag och utskottet förespråka ett bredare ansvarstagande, så att det inte blir så att om det inte fungerar då ger vi upp och släpper församlingen. Då är det väl bättre med ett system för gemensamt ansvarstagande och se till så att det finns en församling som kan predika Guds ord och förvalta sakramenten på varje plats där människor finns.

LEIF NORDLANDER (REPLIK):

Det motsäger inte det faktum att vi kan ha en friare församlingstillhörighet. Det du nu säger understryker snarare.

BISKOP ERIK AURELIUS:

Fru ordförande, vänner i Kyrkomötet, ärade åhörare! Jag vill understryka vad Nils Gårder och ärkebiskopen och andra har sagt, det skulle röra sig om en kraftig förändring. Det är klart att det är en föreningskyrklig princip som ligger till grund för motionen, individens rätt att välja fritt även när det gäller kristen församling snarare beroende på åsiktsgemenskap än på var man bor.

Nu vill jag påminna om en speciell sak. Jag ber och hoppas att fler ska gå i kyrkan, att alla ska fira gudstjänst på söndagen. Men vad jag vill påminna om nu är den tacksamhet som vi har anledning till gentemot alla dem som möjliggör församlingsarbetet inklusive gudstjänstlivet genom att troget betala sin kyrkoavgift år efter år utan att de deltar särskilt mycket i församlingslivet. Det är de flesta av våra medlemmar. Hur reagerar de om deras fromma och kyrkliga grannar slutar stödja den församling där de båda bor?